

Folketingets Social- og Indenrigsudvalg

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
sim@sim.dk
www.sim.dk

Sagsnr.
2015 - 6977

Folketingets Social- og Indenrigsudvalg har d. 24. september 2015 stillet følgende spørgsmål nr. 97 (alm. del) til social- og indenrigsministeren, som hermed besvares.

Doknr.
270240

Spørgsmål nr. 97:

Dato
21-10-2015

”Vil ministeren kommentere Foreningen Fars 24 anbefalinger enkeltvist, jf. SOU alm. del – bilag 10?”

Svar:

Foreningen Far har udformet 24 anbefalinger i lyset af, at foreningen er af den opfattelse, at den danske lovgivning i børne- og familiesager er i strid med en række af de konventioner, Danmark har tiltrådt. Anbefalingerne synes i særdeleshed at være rettet mod den familieretlige lovgivning, herunder ikke mindst reguleringen af spørgsmålet om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

Anbefalingerne giver mig helt overordnet anledning til at bemærke, at den familieretlige lovgivning løbende er moderniseret i takt med samfundsudviklingen. Forældreansvarsloven er således fra 2007 og efterfølgende evalueret og revideret i 2011 og 2012, samt tilpasset igen i 2015. Et af lovens formål er at ligestille forældrene i højere grad, end de var før lovens vedtagelse, men samtidig at understrege, at det er barnet – og ikke forældrene – der er i fokus. Lovens bestemmelser skelner ikke mellem forældrenes køn, og dermed ikke mellem far og mor, men har barnets bedste som styrende princip.

Nedenfor kommenteres de 24 anbefalinger. Karakteren af anbefalingerne, deres indbyrdes sammenhæng og brede sigte gør, at de kun vanskeligt lader sig besvare enkeltvist, hvis der skal gives fyldestgørende svar. Det bemærkes herved også, at det har været nødvendigt at indhente bidrag til besvarelse fra flere ministerier. Anbefalingerne vil på den baggrund blive kommenteret tematisk i overensstemmelse med foreningens inddeling. Der er ved besvarelsen taget afsæt i den danske version af anbefalingerne.

Ad foreningens tema ”Offentlig informering” kan jeg oplyse, at forældre med fælles forældremyndighed har samme adgang til oplysninger om barnet. Efter forældreansvarslovens § 23 kan en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, også få oplysninger om barnet, men det kræver, at forælderen beder om det hos de relevante myndigheder. Der er endvidere mulighed for at fratage en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, adgang til oplysninger.

Med vedtagelsen af forældreansvarsloven i 2007 blev kredsen af forældre, der ikke har del i forældremyndigheden, en anden end tidligere. Før forældreansvarslovens ikrafttræden skulle dommeren ved uenighed om forældremyndigheden tillægge én af forældrene eneforældremyndighed, selvom begge forældre var lige egnede. Med forældreansvarsloven blev det muligt at dømme til fælles forældremyndighed. Den fælles

forældremyndighed kan således kun ophæves, hvis der er grund til at antage, at forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste, herunder hvis der er tungtvejende grunde til at ophæve den fælles forældremyndighed. Endvidere vil en anmodning om at få del i forældremyndigheden kun kunne nægtes, hvis det er bedst for barnet.

I øvrigt bemærkes det, at det som udgangspunkt er muligt at finde oplysninger om forældremyndighedens placering for børn op til ca. 11 år i Det Centrale Personregister, da der er sket registrering af forældremyndighed for børn født efter maj 2004, og at der i øvrigt også er sket registrering af forældremyndighed for børn født før maj 2004 i den udstrækning, der er sket ændring i placeringen af forældremyndigheden efter maj 2004.

Ad temaet "Barsel og familiegrupper" er der indhentet bidrag fra Beskæftigelsesministeriet og Sundheds- og Ældreministeriet.

Sundheds- og Ældreministeriet har oplyst, at kommunalbestyrelsen er ansvarlig for de kommunale sundhedsordninger for børn og unge, herunder sundhedsplejerskeordningen, og for at alle børn og unge får de tilbud, der fremgår af sundhedslovgivningen.

De kommunale tilbud skal tilrettelægges, så der dels ydes en generel forebyggende og sundhedsfremmende indsats, dels en individorienteret indsats, der retter sig mod alle børn, samt en særlig indsats, der specielt tager sigte på børn med særlige behov. Formålet er at sikre børn og unge en sund opvækst og skabe gode forudsætninger for en sund voksentilværelse.

Kommunerne har frihed til at dimensionere og målrette den sundhedsfremmende og forebyggende indsats til børn og unge til det lokale behov inden for sundhedslovens rammer.

I forhold til småbørn yder den kommunale sundhedsplejerske funktionsundersøgelser i barnets hjem samt individuel rådgivning efter personlig henvendelse til sundhedsplejersken. Desuden er det inden for sundhedslovens rammer muligt for kommunen at tilbyde gruppeaktiviteter i form af forældregrupper, åbent-hus-arrangementer, temaaftener, mødre-, fædre- og familiegrupper af forskellig karakter, aftalt konsultation herunder telefonkonsultationer mv.

En række kommuner afprøver i disse år forskellige former for forældreuddannelseskurser for begge forældre med fokus på familiedannelse, barnets trivsel, etablering af sunde vaner som supplement til de almindelige tilbud om sundhedspleje til spæd- og småbørn.

Beskæftigelsesministeriet har oplyst, at regeringen ingen planer har om at ændre på de gældende regler om forældreorlov i barselsloven.

Det understreges i den forbindelse, at hver forælder efter de gældende regler har ret til at holde 32 ugers forældreorlov.

Desuden kan forældrene fordele de 32 ugers ret til barselsdagpenge i forældreorlovsperioden mellem sig.

Beskæftigelsesministeren har afslutningsvist tilkendegivet, at han på ingen måde deler Foreningen Fars synspunkt om, at barselsreglerne er udtryk for diskrimination af mænd og børn, ligesom han er uenig i synspunktet om, at reglerne er et udtryk for en særlig kultur hos offentlige myndigheder.

Også i forhold til temaet ”Diskrimination af børn i ligeværdige og moderne familier” bemærkes det, at reglerne i forældreansvarsloven, herunder reglerne om placeringen af barnets bopæl, skal understøtte den bedst mulige løsning for det enkelte barn, jf. herved også artikel 3 i FNs Børnekonvention. Forældreansvarsloven skal således danne rammen om de løsninger, der er bedst for barnet. Forældrene, der i loven forudsættes at rumme de bedste løsninger for barnet, kan selv aftale, hvordan de vil tilrettelægge barnets kontakt med dem.

En af forældrene er dog bopælsforælder og kan i den egenskab træffe beslutninger på egen hånd om en række overordnede forhold i barnets dagligdag. Dette system er skabt med den intention at mindske konflikterne om barnet under udøvelsen af den fælles forældremyndighed. Reglerne er dog ikke til hinder for, at forældre konkret forholder sig anderledes. Dog vil en eventuel aftale mellem forældrene om altid at træffe alle beslutninger i fællesskab ikke kunne sætte bopælsforælderens beføjelser ud af kraft, hvis forældrene efterfølgende ikke kan blive enige om eksempelvis valg af børnehave.

Beskæftigelsesministeriet har i forhold til dette tema oplyst, at der findes en række offentlige ydelser, som er rettet mod børnefamilier. Det er bl.a. børne- og ungeydelse, børnetilskud, boligsikring og økonomisk fripladstilskud til daginstitution, SFO m.v.

Forældre, der har ophævet samlivet, eller aldrig har boet sammen, kan aftale, hvordan barnets forsørgelse skal tilrettelægges. Hvis forældrene er enige, kan de således bl.a. indgå aftaler om, hvordan udgifterne skal fordeles mellem forældrene, herunder hvordan der tages højde for de ydelser, der udbetales fra det offentlige. Det gælder også, selvom det er den ene forælder, der modtager de offentlige ydelser.

Udgangspunktet er, at barnet kun kan tælle med i én husstand. Baggrunden for det er, at det i mange tilfælde er sådan, at det er den ene part efter en separation mv., der kommer til at stå med hovedansvaret for forsørgelsen af børnene.

Det er ikke muligt at lave udbetalingsregler, der passer til alle de forskellige måder, som forældre kan indrette sig på i forhold til at dele udgifterne til børnenes forsørgelse. Det afgørende i forhold til de gældende udbetalingsregler er således, at ydelserne udbetales for at bidrage til børnenes forsørgelse uanset, hvordan forældrene har indrettet sig, og at forældrene indbyrdes kan aftale, hvordan udgifter m.v. skal fordeles. Desuden er det et hensyn, at udbetalingen af de offentlige ydelser er enkle at administrere.

I forlængelse af foreningens tema ”Offentlig sagsbehandling i børnesager” skal det anføres, at udsatte børn og unge og deres familier kan have kontakt med mange myndigheder. Det er derfor vigtigt, at myndighederne af hensyn til barnet eller den unge samarbejder og så vidt muligt også sikrer udveksling af oplysninger til brug for behandling af sager hos de enkelte myndigheder.

Inden for rammerne af forældreansvarsloven er der udviklet en særlig procedure – et såkaldt ”særligt spor” – for behandlingen af de meget konfliktfyldte forældreansvarssager. Som et led i dette spor er der bl.a. fokus på tværsektorielt samarbejde mellem Statsforvaltningen og kommunerne i en række sager, hvor begge myndigheder er involverede. Formålet er hurtigst muligt af hensyn til barnet at finde en løsning på forældrenes konflikt.

Endvidere kan jeg oplyse, at forældreansvarsloven blev ændret med virkning fra den 1. oktober 2015 for bl.a. at styrke Statsforvaltningens muligheder for at imødegå, at et barn mister kontakten med en forælder under behandlingen af en sag. Et af redskaberne til at sikre dette er, at der nu er indsat en frist for at træffe afgørelse om midlertidigt samvær, når barnet ikke har kontakt med den ene forælder.

Som andre tiltag på området kan nævnes et forsøgsprojekt om konflikthåndtering som forebyggelse. Projektet omfatter alle forældrepar, der henvender sig for første gang til Statsforvaltningen i Odense og Åbenrå i perioden 2015-2018. Formålet med projektet er at begrænse belastningen af børn i en samlivsophævelse og at styrke forældrenes evne til at samarbejde og håndtere konflikter på en sådan måde, at der kommer fokus på barnet. Et andet formål er, at den øgede viden om konflikthåndtering skal føre til, at antallet af forældre, der igen får behov for Statsforvaltningens hjælp, falder. Projektet skal også samle viden om, hvordan denne måde at hjælpe forældre på virker i forhold til den måde, forældrene hjælpes i det eksisterende system, hvor der i højere grad er fokus på at løse uenighed ved afgørelser.

Justitsministeriet har oplyst, at reglerne om fri proces fremgår af retsplejelovens kapitel 31 (§§ 323-336). Der kan således efter retsplejelovens § 325, stk. 1, meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen, fri proces efter reglerne i retsplejelovens §§ 327 og 328.

Efter retsplejelovens § 327, stk. 1, nr. 1, kan fri proces bl.a. gives til sager omhandlet i retsplejelovens kapitel 42, dvs. om ægteskab eller forældremyndighed i 1. instans, dog ikke til sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 eller § 17, stk. 2.

Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, kan fri proces efter retsplejelovens § 328 gives, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

Endelig kan der, uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328, efter ansøgning meddeles en part fri proces, når særlige grunde taler for det, jf. retsplejelovens § 329, stk. 1, 1. pkt. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation, jf. § 329, stk. 1, 2. pkt.”

Justitsministeriet har videre oplyst, at advokater er underlagt en række pligter, som har til formål at sikre, at advokaten kan fungere som en uafhængig og fagligt kompetent rådgiver for sine klienter. Ifølge retsplejelovens § 126, stk. 1, skal en advokat således udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. Advokaten skal herunder udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klienternes tarv tilsiger. Sagerne skal fremmes med fornøden hurtighed.

De advokatetiske regler indeholder nærmere pligter for advokater og nærmere regler for god advokatskik. En advokat må bl.a. ikke ved udførelse af en sag gå videre, end berettigede hensyn til varetagelse af klientens interesser tilsiger. Advokaten må endvidere ikke foretage unødige retsskridt eller søge klientens interesser fremmet på utilbørlig måde.

Klager over, at en advokat har tilsidesat pligter, der følger af retsplejeloven eller af forskrifter fastsat i medfør heraf, kan indbringes for Advokatnævnet. Advokatnævnet kan pålægge advokaten en bøde, og hvis en advokat har gjort sig skyldig i grov eller oftere gentagen overtrædelse af sine pligter som advokat, og de udviste forhold giver grund til at antage, at den pågældende ikke for fremtiden vil udøve advokatvirksomhed på forsvarlig måde, kan Advokatnævnet fratage advokaten retten til at udføre sager eller forretninger af nærmere angiven karakter eller retten til at udøve advokatvirksomhed.

Ad temaet ”Børns rettigheder til begge biologiske forældre” kan det oplyses, at hovedhensynet bag reglerne i børneloven om behandling af faderskabssager er, at et

barn så vidt muligt skal have en far. Det anses således som bedst for et barn, at det retligt set har to forældre.

Det skal derfor som udgangspunkt søges fastslået, hvem der er barnets genetiske far. Loven har på denne måde fokus på hensynet til barnet, mens hensynet til forældrene kommer i anden række.

Udgangspunktet om at finde det genetiske faderskab fraviges, når barnet fødes i et ægteskab, eller en mand accepterer at være far til barnet. Udgangspunktet fraviges også af den såkaldte "anerkendelseslære". Den indebærer, at hverken barnets mor eller far vilkårligt skal kunne anfægte faderskabet, navnlig ikke når de med kendskab til eller formodning om, at manden ikke er barnets genetiske far, alligevel har behandlet barnet som mandens barn.

Reglerne om faderskab bygger således på en række overordnede hensyn og en balancering af disse og parternes interesser over for hinanden.

Det er generelt vigtigt for et barn, at hverken dets far eller mor i forbindelse med afslutningen af et parforhold har fri mulighed for at søge faderskabet ændret med den virkning, at barnets bånd til dets far ophæves, navnlig ikke i situationer hvor parterne har behandlet barnet som barn af manden. Ved stillingtagen til en anmodning om genoptagelse af en faderskabssag skal myndighederne derfor foretage en konkret vurdering af parternes forhold og interesse i, at faderskabet enten genovervejes eller fastholdes, selvom der foreligger oplysninger om, at den pågældende mand ikke er genetisk far til barnet. Allerede forud for børneloven tog faderskabslovgivningen fuldt ud højde for muligheden for at foretage retsgenetiske undersøgelser, herunder DNA-test, og dette er videreført i de gældende regler.

Særligt i forhold til foreningens anbefaling om, at en medfar skal have samme rettigheder efter loven, bemærkes det, at en "medmor" i børnelovens forstand er én af de to retlige forældre, som loven skal sikre barnet. I situationer, hvor donoren er kendt, vil barnet have en mor og en far, og der skal herefter indgås en aftale om, at medmor i stedet for faren skal være den retlige forælder. En medmor træder dermed i farens sted i disse situationer, sådan at der kun er to forældre. Begrebet "medfar" findes således ikke.

Ad temaet "Vold mod mænd" kan jeg oplyse, at kommunalbestyrelsen efter servicelovens § 10 er forpligtet til at sørge for, at enhver har mulighed for at få gratis rådgivning, ligesom kommunalbestyrelsen skal sørge for, at forældre med børn og unge eller andre, der faktisk sørger for et barn eller en ung, kan få gratis familieorienteret rådgivning til løsning af vanskeligheder i familien, jf. servicelovens § 11. Disse tilbud kan voldsramte mænd benytte sig af.

Derudover er kommunalbestyrelsen efter servicelovens § 110 forpligtet til at tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp. Mænd, der på grund af sociale problemer ikke kan være i egen bolig, herunder krise- og voldsramte mænd, har mulighed for tage ophold på § 110-tilbud, hvor der tilbydes støtte, omsorg og efterfølgende hjælp.

I den nationale handlingsplan for 2014-2017 til bekæmpelse af vold i familien, som Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling er ansvarlig for, er fokus på at styrke indsatsen over for voldsramte mænd gennem rådgivning og forsøg med botilbud.

Efter forældreansvarsloven kan et barns kontakt til en forælder afskæres eller begrænses, hvis det er bedst for barnet. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis en forælder har udsat barnet for overgreb, men også overgreb mod den anden forælder

kan føre til ændring af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Loven sonderer i den forbindelse ikke mellem fædre og mødre, men forholder sig med afsæt i barnets bedste til, i hvilket omfang barnets kontakt til en forælder, som påstås at have udøvet vold, bør afskæres eller begrænses.

Det fremgår af punkt 14.1.1.2 i vejledning af 28. august 2015 om samvær, at afslag på samvær bl.a. kan ske, hvis samværet er eller vil blive meget konfliktfyldt på grund af forældrenes indbyrdes forhold. Konfliktniveauet er således i sig selv et faresignal i sagsbehandlingen, men herudover skal det vurderes, i hvilken grad dette påvirker barnet. Et afslag på eller ophævelse af samvær forudsætter, at der foreligger dokumentation for, at barnet påvirkes for meget af forældrenes konflikt. Denne dokumentation vil bl.a. kunne tilvejebringes gennem en børnesagkyndig undersøgelse, men også udtalelser fra barnets daginstitution, skole el.lign. vil kunne dokumentere, at der er behov for, at barnet friholdes for forældrenes konflikt. Der bør dog i disse sager som udgangspunkt iværksættes en børnesagkyndig undersøgelse. Skyldsspørgsmålet har ikke betydning for vurderingen, og ofte vil det også være vanskeligt under sagsbehandlingen – endsige umuligt – at fastslå, hvem af forældrene, der bærer hovedansvaret for konflikten. Det afgørende for vurderingen er således, hvordan konflikten påvirker barnet og ikke, hvem konflikten skyldes.

Det fremgår videre af vejledningen, at det vil kunne få betydning for en afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl, hvis konflikterne omkring samarbejdet og barnet skyldes, at den ene forælder uden påviselig grund har forsøgt at hindre den anden forælders kontakt til barnet, dvs. ved samværschikane. Dette skyldes, at der ved afgørelser om forældremyndighed og om barnets bopæl må anlægges et fremtidsorienteret børneperspektiv, og at det i den forbindelse må tillægges stor vægt, hvem af forældrene, der har bedst evne til at samarbejde og dermed på længere sigt kan sikre barnets samvær med den anden forælder.

Endelig skal jeg i forhold til temaet ”**Forskning, finansiering og statistik**” bemærke, at formålet med Social- og Indenrigsministeriets analyser er at bidrage til den viden, som ministeriets politikudvikling og indsatser til gavn for borgerne bygger på. Alle Social- og Indenrigsministeriets analyser er underlagt god videnskabelig praksis, hvad enten analyserne bliver lavet internt eller i samarbejde med en ekstern samarbejdspartner. Det følger heraf, at alle relevante perspektiver bliver inddraget i forhold til det konkrete undersøgelsesfokus i en analyse, herunder kønsopdelte tal.

Med venlig hilsen
Karen Ellemann